

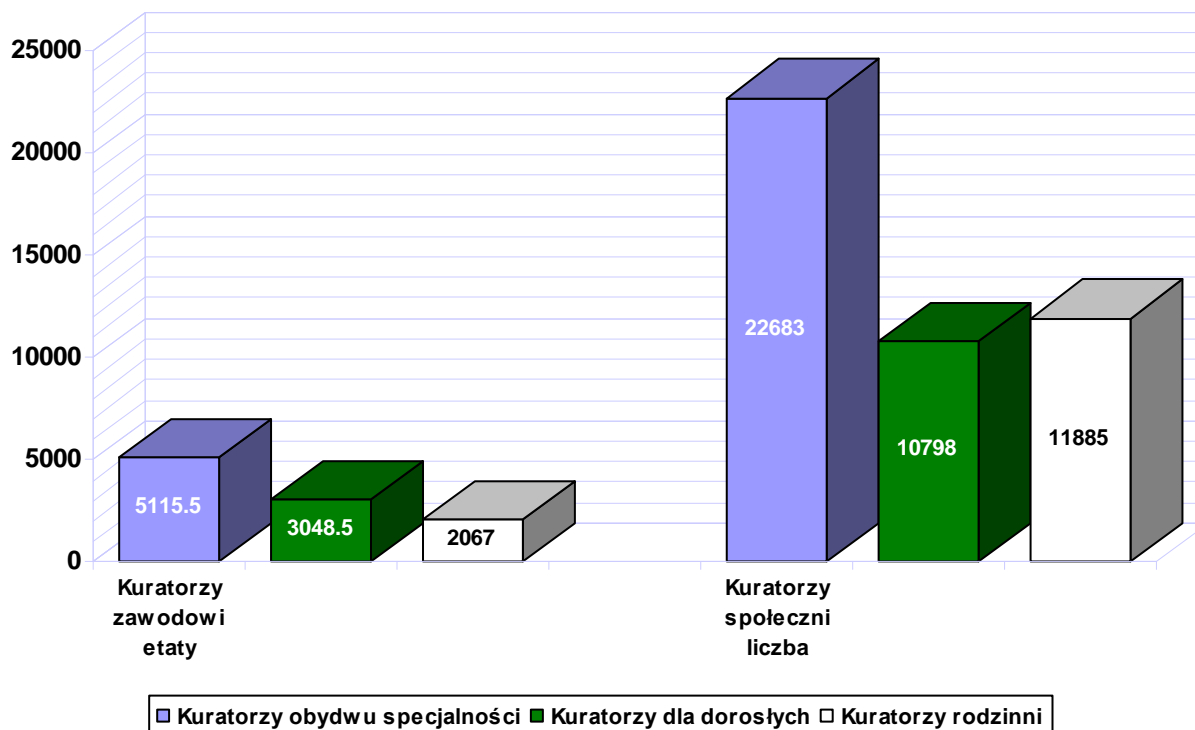
AKTUALNA SYTUACJA KURATELI SĄDOWEJ W POLSCE

(na podstawie sprawozdania MS-S 40 oraz danych KRK i GUS)

KADRA

Kuratorska służba sądowa według stanu na 31 grudnia 2017 roku liczyła **5 115** osób (5 115,5 etatów). Kuratorzy zawodowi dla dorosłych (**3 048,5** etatów) współpracują z liczącą **10 798** osób kadrą kuratorów społecznych, a **2 067** kuratorów zawodowych rodzinnych współpracuje z **11 885** kuratorami społecznymi.

Nieomal wszyscy kuratorzy zawodowi posiadają wykształcenie wyższe (98%). Osoby bez wykształcenia wyższego występują wyłącznie w grupie osób z ponad 25-letnim stażem pracy. 28 kuratorów zawodowych posiada tytuł naukowy doktora, a 44% kuratorów zawodowych ukończyło studia podyplomowe.

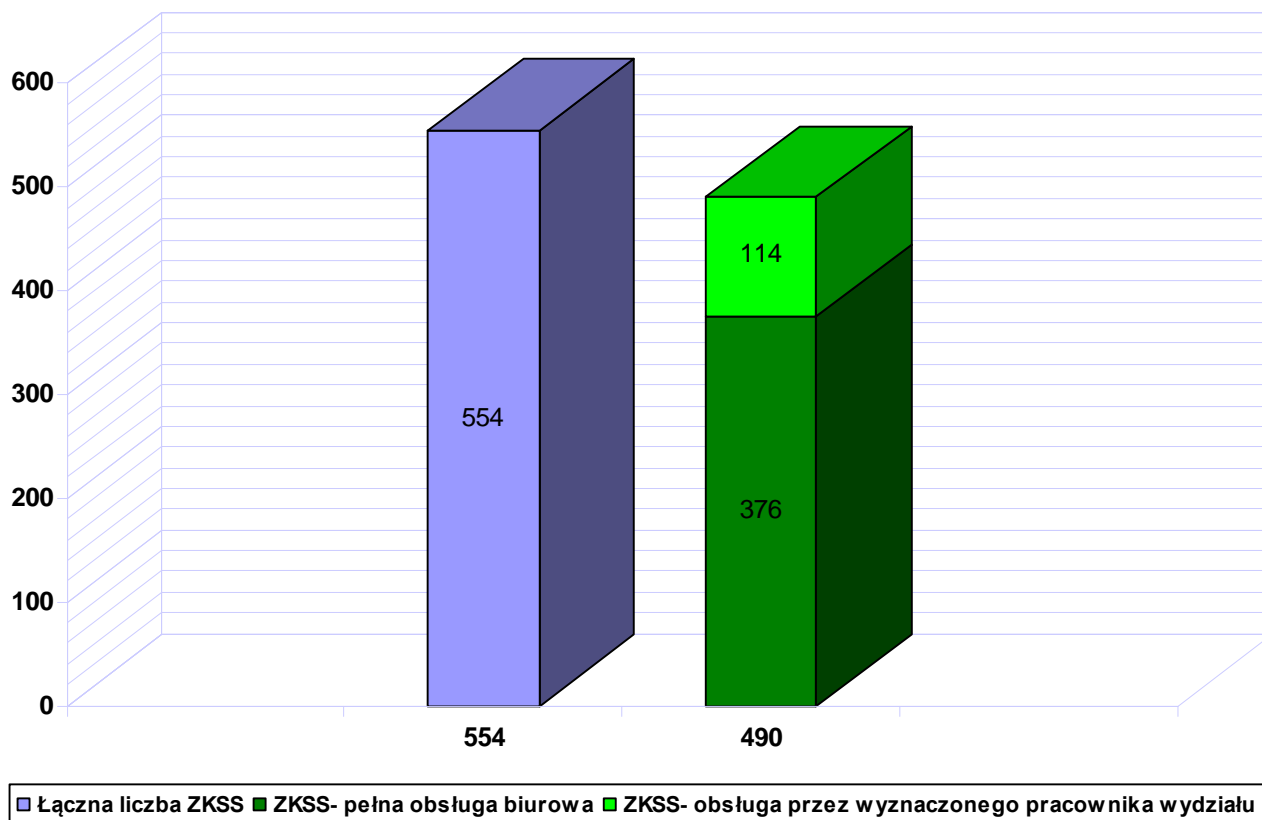
OBSŁUGA BIUROWA

Pomimo skierowania w 2016 roku nowych etatów urzędniczych do obsługi biurowej kuratorów sądowych nadal problemem jest nadal niewystarczająca liczba sekretarzy w zespołach

kuratorskich. W 2017 roku liczba sekretarzy skierowanych do wyłącznej obsługi kuratorów wyniosła **376**, a do obsługi częściowej (obok zasadniczych zadań wykonywanych na rzecz wydziałów sądowych)- **114**.

Łącznie obsługę biurową zespołów kuratorskich wykonuje **490** osób, co oznacza, że nie każdemu z zespołów kuratorskich została ona zapewniona. W zespołach bez obsługi czynności biurowe dodatkowo obciążają kuratorów zawodowych.

Istnieje potrzeba ustawowego zagwarantowania obligatoryjności tworzenia sekretariatów zespołów kuratorskich i obsługi biurowej kuratorów okręgowych.

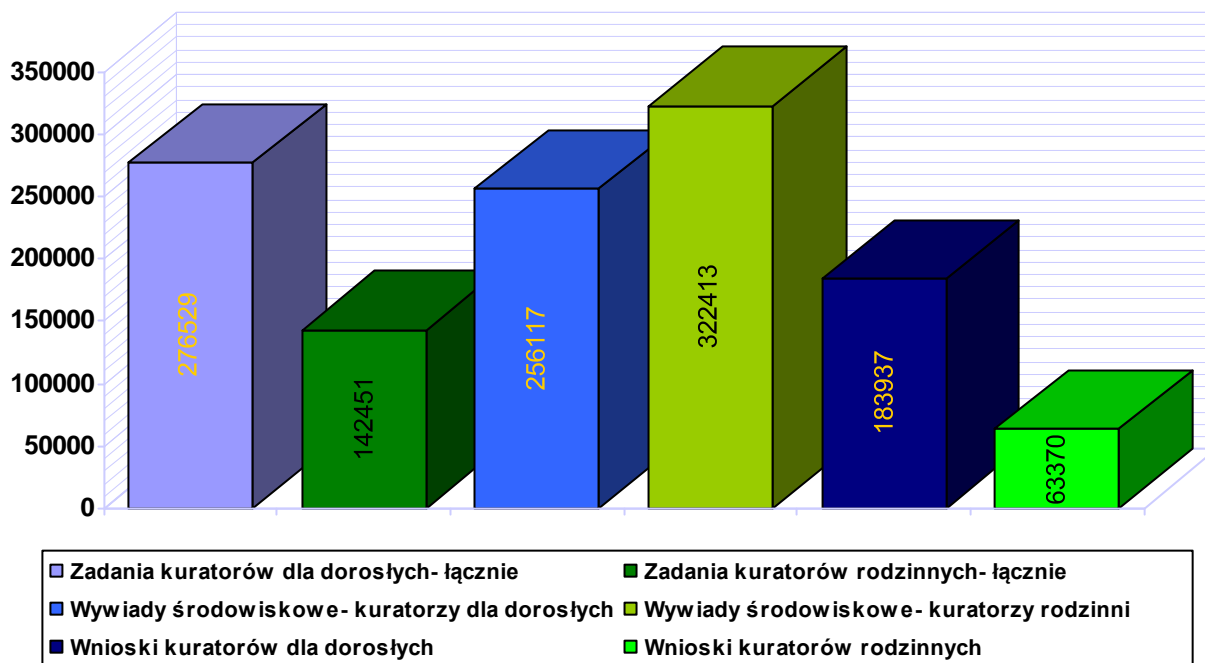

CZYNNOŚCI KURATORÓW ZAWODOWYCH

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku kuratorzy zawodowi wykonywali zadania w **276 529** sprawach osób skazanych wyrokami sądów karnych oraz **142 451** sprawach związanych z orzeczeniami sądów rodzinnych. Tylko w roku 2017 kuratorzy przeprowadzili **578 530** wywiadów środowiskowych, w tym kuratorzy dla dorosłych **256 117**, a kuratorzy rodzinni- **322 413**. W prowadzonych przez siebie sprawach kuratorzy dla dorosłych skierowali do sądu **183 937** wniosków, natomiast kuratorzy rodzinni **63 370** wniosków.

Średnia ilość spraw przypadająca na referat jednego kuratora zawodowego dla dorosłych na ostatni dzień 2017 roku wynosiła- **91**, a w referacie kuratora rodzinnego- **69**. Kurator dla dorosłych wykonał w trakcie roku średnio **84** wywiady środowiskowe, natomiast kurator rodzinny w tym samym czasie średnio **156** wywiadów środowiskowych.

Równocześnie kuratorzy w 2017 roku zakończyli postępowanie sądowe w ponad **400 000** spraw. Kuratorzy dla dorosłych w **320 571**, w tym **86 409** w sprawach osób objętych dozorem. Natomiast kuratorzy rodzinni zakończyli postępowanie w **80 066** sprawach, w tym w **52 662** sprawach, w których orzeczonej został nadzór kuratora.

Liczba i różnorodność wykonywanych czynności sprawia, że kuratorzy sądowi są ważnym ogniwem systemu organizacji państwa jego polityki karnej i społecznej. Przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa obywateli, działają na rzecz dziecka i rodziny.

WYPOSAŻENIE TECHNICZNE ZESPOŁÓW KURATORSKICH.

W ostatnich latach wyraźnej poprawie uległo wyposażenie służby kuratorskiej w nowoczesny sprzęt biurowy oraz w oprzyrządowanie w postaci programów komputerowych umożliwiających prowadzenie elektronicznych urzędzeń ewidencyjnych w zespołach kuratorskich, a także dostęp do elektronicznych baz danych takich jak NOE-SAD, czy PESEL-SAD.

Poszczególne sądy korzystają jednak z różnych systemów, a brak ujednoliconego systemu i rozwiązań wdrożonych centralnie uniemożliwia sprawną wymianę informacji pomiędzy różnymi jednostkami organizacyjnymi- zespołami kuratorskiej służby sądowej.

Istnieje potrzeba wprowadzenia jednolitego, scentralizowanego systemu pozwalającego na sprawną wymianę informacji pomiędzy wszystkimi zespołami kuratorskimi.

BEZPIECZEŃSTWO PRACY

Zawód kuratora niewątpliwie należy do grupy zawodów podwyższonego ryzyka. Ze względu na charakter pracy bardzo często kuratorzy sądowi spotykają się z osobami zaburzonymi, o skłonnościach do zachowań agresywnych. Osoby, do których docierają, żyją w środowiskach gdzie agresja jest pewną normą zachowania się- zwłaszcza wobec zewnętrznej ingerencji do jakiej są ustawowo delegowani kuratorzy sądowi. Dlatego też są oni narażeni na bezpośrednie zagrożenie atakiem ze strony uczestników postępowania sądowego, osób z ich najbliższego otoczenia, czy też zwierząt domowych.

Każdego roku odnotowywane są przypadki czynnej napaści, agresji lub ataku na kuratora ze strony ludzi lub zwierząt domowych. W 2016 roku odnotowano **126** zdarzeń dotyczących agresji okazywanej przez różne osoby wobec kuratorów (wskutek czego wszczęto **41** postępowań karnych), a także odnotowano **25** przypadków napaści ze strony zwierząt domowych. Wcześniej,

w 2014 roku odnotowano odpowiednio **181** przypadków agresji ze strony ludzi i **94** przypadki napaści ze strony zwierząt (głównie psów).

Na brak systemowych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo pracy kuratorów wskazała Najwyższa Izba Kontroli w opublikowanej niedawno informacji o wynikach kontroli na temat „Wykonywanie obowiązków przez kuratorów sądowych” (nr ewidencyjny 20/2018/P/17/106/LWR).

WYNAGRODZENIA I AWANS ZAWODOWY.

Wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych od 2003 roku ma charakter mnożnikowy, a jego wymiar kształtują mnożnik jak i wysokość kwoty bazowej.

Na przestrzeni 15 ostatnich lat kwota bazowa wzrosła z **1 667,70 zł.** do **1 873,84 zł.** tj. o **12,4%**, natomiast mnożnik wynagrodzenia jedynie o **0,37**. W tym samym okresie czasu przeciętne wynagrodzenie zasadnicze w gospodarce narodowej wzrosło o **94%**- z **2 201,47 zł.** w 2003 roku do **4 271,51 zł.** w 2017 roku.

Spowodowało to bardzo znaczny i realny spadek wartości nabywczej wynagrodzeń kuratorów zawodowych. Zwłaszcza, że kuratorzy sądowi są jedyną w wymiarze sprawiedliwości grupą zawodową, która wszystkie koszty ponoszone w związku z pracą wykonywaną w terenie pokrywa z uzyskiwanego wynagrodzenia (dodatek terenowy w wysokości 936,92 zł. brutto).

Na przestrzeni lat 2009- 2017 wynagrodzenia kuratorów zawodowych na wszystkich szczeblach awansowych (bez aplikantów kuratorskich) wzrosły zaledwie o 318,55 zł. brutto, tj. o 274,88 zł. netto.

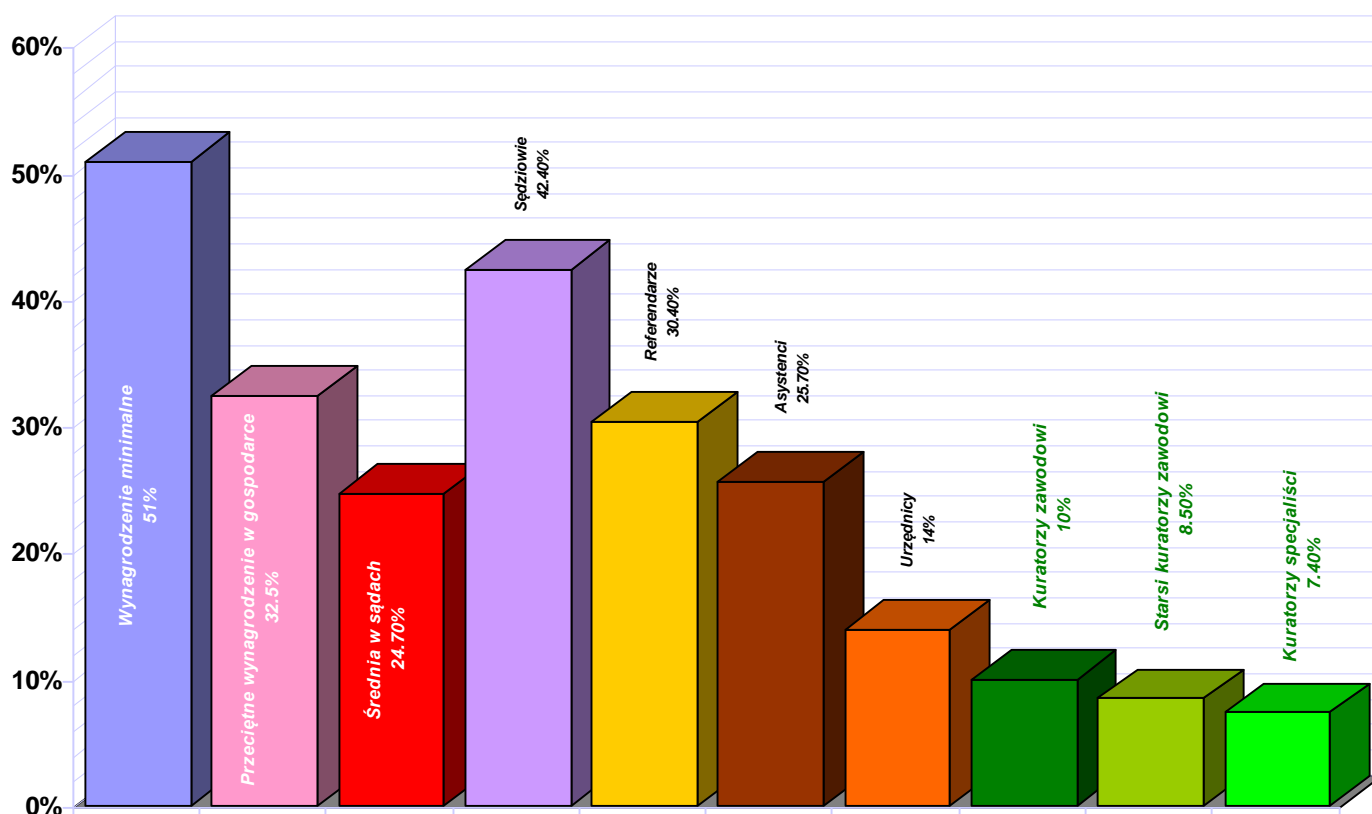

Tabela- % wzrostu wynagrodzeń w latach 2010-2017 (źródło: dane ZUS i plany budżetowe MS- <https://bip.ms.gov.pl/dzialalnosc/budzet>)

Ponadto ponad **1 300** kuratorów zawodowych, tj. około **25%** stanu kadry od kilku lat spełnia kryteria niezbędne do uzyskania wyższego stopnia służbowego i ze względu na brak środków bezskutecznie oczekuje na awans.

Ograniczenia w możliwości awansu powodują frustrację i poczucie marginalizacji grupy zawodowej kuratorów sądowych.

PODSUMOWANIE

Rodzina wywiera największy wpływ na wartości, którymi ludzie kierują się w dorosłym życiu. Dlatego tak duże znaczenie mają działania profesjonalnych służb reagujących na dysfunkcje i nieprawidłowości w rodzinie, wspierających ją, dbających o zapewnienie dzieciom prawidłowych warunków do wychowania i rozwoju w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego. Do grona tych służb zaliczają się także kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich.

Polska ma jeden z najwyższych wskaźników prizonizacji w Europie (**193**) i wysokie wydatki ponoszone z tego tytułu realnie obciążają budżet państwa. Alternatywą dla osadzenia w jednostkach penitencjarnych są kary wolnościowe, których wykonaniem zajmują się zawodowi kuratorzy sądowi dla dorosłych: kara pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, czy kara ograniczenia wolności. Należy przy tym podkreślić, że kara ograniczenia wolności polegająca na neodpłatnym wykonywaniu pracy na cele społeczne niesie dla Państwa wymierne korzyści ekonomiczne (tylko w 2017 roku skazani odpracowali 6 812 880,5 godzin). Warunkowe zawieszenie kary pozbawienia wolności z jednoczesnym oddaniem skazanego pod dozór pozwala oddziaływać wychowawczo i sprzyja resocjalizacji, nie niosąc ze sobą zagrożenia zerwania więzi rodzinnych skazanego, zaburzenia jego ról społecznych i pracowniczych.

Warto zatem inwestować w rozwój kurateli sądowej, albowiem jest to zawsze inwestycja w człowieka, uzasadniona ekonomicznie- najtańsza forma readaptacji, społecznie- zachowuje oraz chroni więzi społeczne i rodzinne, a także moralnie- realizuje przekaz wartości i urzeczywistnia fundamentalne zasady społeczne.

*Przewodniczący
Krajowej Rady Kuratorów*

Grzegorz Kozera